

BELANGEN EN EIGEN ACTIVITEITEN

(29 interviews)

De **belangen** die geturfd zijn:

Eigenaar/bewoner |||||
Eigenaar/ huurt-pacht |||
Eigenaar/ onderneming ||
Belangengroep natuur/ groen ||
Belangengroep cultuur |
Belangengroep cultuurhistorie |
Belangengroep sport |
Belangengroep scouting |
Liefde voor gebied |||||
Projectontwikkelaar Landschap Kunst Cultuur |

Over **eigen activiteiten**

Hieronder zijn opmerkingen opgenomen die sterk van invloed zouden kunnen zijn op de ontwikkelingen van de landgoederen.

PARK HARTENSTEIN

1. Een forse verbetering in parkeermogelijkheden nabij/langs de Talsmalaan.
2. Liever niets bouwen op plek voorm. schoolgebouw, maar gebied bij park betrekken
3. Op sportpark Hartenstein een overdekt sportgedeelte creëren.
4. Het Airbornemuseum zal haar gebouw en rondom (20m) gaan herinrichten in historische stijl.
5. Ver. Vrienden van Park Hartenstein heeft meer organisatorische kracht nodig voor doelstelling vereniging.

LAAG OORSPRONG

Tuin Lage Oorsprong wil Theehuis bouwen

HEMELSE BERG

Eigenaar grond en huis op Hemelse Berg wil graag rust en privacy behouden
Agrariër heeft een weiland aan de Van Lennepweg. Dit zou op termijn van functie kunnen veranderen, als hij er afstand van doet.

ALGEMEEN

NB: Naar de evt plannen van Het Gelders Landschap is niet gevraagd

WAARDEN

Ten aanzien van **waarden** hebben de respondenten deze meestal beantwoord in hun eigen belang, daarna algemeen belang. De begrippen werden niet zuiver geïnterpreteerd. Er werd opgemerkt dat recreatie gaat over gebruik en dat kan gaan van extensief tot intensief. Niemand ontkent de landschappelijke waarden en het plezier van wandelen hierin. Natuur, landschap en cultuurhistorie (van de landschappen werden het vaakst genoemd als waardemix. Belanghebbende organisaties met activiteiten deden een extra pleidooi voor recreatie. Belangrijke opmerking is dat groot deel van gebied Natura 2000 gebied is. (wettelijke instandhoudingsverplichting natuurwaarden)

Cultuur |

Natuur |||||

Recreatieve waarden |||

Cultuur en Natuur |||||

Cultuur, natuur en Recreatie |||||

SCHOONHEID

Ten aanzien van **schoonheid** zijn vele zaken opgenoemd, met meer of minder woorden. Een stuk of 5 respondenten kregen deze vraag niet of hebben hier geen aandacht aan besteed.

De aangelegde natuur (zoals bedoeld)

Landgoederenstructuur

Hoogteverschillen, glooiingen

Ruimtelijkheid

Zichtlijnen

Bomenrijen/lanen

Water, beken, vijvers, watervallen en bronnen

De 'stoffering' van het gebied

Relatie met uiterwaarden

Weilanden

Biodiversiteit

Dieren/ vogels

Bloemen

Bouw-ensembles (hoofdgebouw + omgeving)

Schoonheid als emotionele waarde; de verbondenheid met die schoonheid

De inval van het zonlicht, de schaduwen

Sfeer

De rust

De soberheid

Het groen

Hoe de **landschappelijke samenhang** behouden en verbeterd kan worden:
Dit raakt aan het uitwerken van een richting voor een **visie**.
Iets minder dan ¼ heeft deze vraag niet beantwoord.

De volgende opties zijn gegeven:

A: Vanzelfsprekend:

Die samenhang is er al.

Dat is een intrinsieke opgave voor de ontwerpers

Eerst samenhangende visie.

B: Met een boodschap:

Kwalitatief herstellen intrinsieke waarden en beschermen ervan

Met aandacht voor het lint van graslanden (oost-west)

Beheer en onderhoud meer richten op natuur en culturele waarden (landgoederen, buitenplaatsen) en minder op (opbrengst)bos.

Behouden en ontwikkelen ecologische verbindingen.

Herstellen oude landschapstijl waar dat nog kan; terugbrengen lanenstructuur, bos krachtiger maken, zichtlijnen openen, beter onderhouden/

Landschapsbeelden versterken

Park, Natuurgebied, Buitenplaats op eigen merites behandelen. Is eigenlijk al doorgeschoten.

Het eigene van de 4 landgoederen respecteren. Ze hoeven niet hetzelfde te worden.

Niet alleen behoud als uitgangspunt nemen, ook ontwikkelen

Als er gebouwd moet worden, dan in stijl

C: Meer concrete voorstellen:

Herkenbare toegangen/entrees maken - De ontsluitingen goed aangeven.

Variatie in opstand bosvakken

Scheidsbomen visueel beter tot uitdrukking laten komen in hun omgeving.

Uitzicht vanuit larixlaantje op de watervallen van Laag Oorsprong creëren

Bronnen behouden

Natuurlijke verjonging van boomvormers beperken

Terugbrengen in oude landschapstijl inclusief inpassen (3) nieuwe landhuizen

Herstel ensembles.

Krachtiger onderscheiden van Hartenstein als gebruikspark (vaker gezegd)

Hartenstein; betere aansluiting gebouwen op omgeving en op elkaar. Meer zichtbaar maken.

Routing verbeteren door het gebied, verbinding deelgebieden.

Ihk van routing; Hemelse Berg beter toegankelijk maken.

Beperken bebording, landschap moet 'gelezen' kunnen worden

Verbeteren structuur fiets en wandelpaden. Die moeten voorrang hebben op auto

Geheel of gedeeltelijk afsluiten van wegen die door het gebied lopen voor snelverkeer: Kneppelhoutweg, Hoofdlaan, Sandersweg

Aan elk landgoed de naam Groot Hartenstein toevoegen, als Nieuw Landgoed.

BELEVING EN IMPULSEN

De volgende vragen gaan over kansen die er liggen in de sfeer van **beleving**. Daarom zijn samengevoegd: Hoe de schoonheid van het gebied tbv beleving kan worden vergroot. Kunst als bijdrage / Nieuwe impulsen / Verbeterde gebruikswaarden. Dit levert een lange lijst van 'wensen'

Kunst/ tijdelijke kunst/ bestaande kunst/ tijdelijke kunstactiviteiten* | | | | | | |

Ruimte, speeltoestellen, speelse elementen voor kinderen | | | |

Ruimte voor extra horeca (in stijl)* | | | |

Meer events mogelijk maken* | | |

Meer parkeermogelijkheden* | | |

Bankjes bij de vijver | |

Bankjes, zitplekken op interessante plekken | |

Samenhangende vormtaal in bebording, prullenbakken, banken etc | |

Minder parkeermogelijkheden, meer parkeren is ongewenst | |

Herstellen/ creëren zichtlijnen (vaak genoemd bij verbeteren samenhang)

Behouden huidige landschappelijke situatie

Verbeteren onderhoud wandel en fietspaden

Een 'onderkomen' voor culturele activiteiten, passend in omgeving

Uitkijktoren

Grote bomen meer tot hun recht laten komen

Kronkelpaden herstellen

Herinrichten open ruimte tussen Laag Oorsprong en Hemelse Berg: veeroosters

Van Borsselenweg

Verbeterde entree Hartenstein

picknicktafels

Toegankelijkheid gehandicapten

Cultuurhistorische wandelingen

Cultuurhistorie meer laten spreken (verhalen)

Verbeterde routing park, mooie borden (zie buitenland)

Contrastwerking door div maatregelen

Thema WO II beter zichtbaar maken

Verbeterde gebiedsinformatie bijv via app

Trottoir langs Talsmalaan

Sociaal ontwikkelen, dwz verblijfsplekken toevoegen

Loslaten structuren

Geen vast opgestelde kunst

Stop met WOII monumenten

Beter hondenbeleid

Afsluiten Van Borsselenweg, die verstorend is in gebied

Doorgangsverkeer beperken door bijv in de hoofdlaan een knip aan te brengen voor parkeermogelijkheden.

Beperk het bouwen

Hekken vervangen door hagen

Verbeterde routing naar parkeervoorzieningen

Minder (verkeers)borden
Snelheid verkeer Talsmalaan omlaag
Minder asfalt en beton
Autoloze zondagen
Verwijderen verlichting en glazen kubussen bij Naald
Verwijder afrastering (vee) waar dat niet nodig is
Armzalige bebording 'Flame of Peace' bij Hartenstein weghalen
Afbreken antennemast die niet adequaat is (topergernis)
Zendmast beter inpakken
Pergola beter inpassen/ zicht vanaf Pergola verbeteren
Geen herstel of renovatie voormalige buitenplaatsen landgoederen

*** Hier wordt meestal bedoeld op omgeving Hartenstein**

De vraag over **waardecreatie** is verschillend beantwoord. Functioneel, economisch, ecologisch en emotioneel.

Niet iedereen heeft deze vraag gekregen of had een antwoord op deze vraag. Velen hebben iets geantwoord in de trant dat elke nieuwe ontwikkeling in dienst moet staan van de visie die vooraf wordt geformuleerd. Voor vrijwel iedereen betekent dit met respect voor type landschappen en niet teveel functies tegelijk.

Een opsomming:

Algemene wijsheden:

Inpassing bestaande functies maken nieuwe functies mogelijk

Nieuwe functies die bijdragen aan omgeving en een meerwaarde betekenen voor mens en omgeving, niet allen economisch gewin

Moeten de vormgevers beantwoorden

Te gelde maken is haast onmogelijk

Lastig want samengaan functies leidt tot overlast

Hangt af van visie, wil je wandelpark of verblijfspark

Ecologisch verantwoord

Let op met stapeling van functies

Zorgvuldig afwegen wat impact van nieuwe functies op aanwezige waarden wordt

Kwaliteit boven individueel belang

Als rekening wordt gehouden met type landschap

Let op voor teveel commercialisering

Dat vergt studie!

Zolang de kijk op het gebied maar zuiver blijft.

Waarde waarvan; je moet de behoeften eerst in kaart brengen, los van de vorm

Als activiteiten en toevoegingen zorgen voor eenduidigheid beleving

landgoederen

Meer concreet:

Ondergronds parkeren

Herinrichten Hartenstein kan leiden tot opener entree

Voor Hartenstein een samenhang van culturele initiatieven

Op plek van de mavo kleine woningen, soort Begijnhof

wellnesscentrum op Hemelse Berg

NIEUW EIGENAARSCHAP

De vraag over ' een nieuw soort van **eigenaarschap** was voor veel mensen een moeilijke vraag om te beantwoorden. Ruim 1/3 heeft deze vraag niet beantwoord omdat men er niet aan toe kwam of er geen ideeën over had.

Eigenaarschap werd zowel letterlijk opgevat als ook in termen van betrokken.

Een opsomming:

Eerst visie, dan mogelijk economische dragers, dan rollen burgers

In Engeland zijn daarvan mooie voorbeelden, bestudeer die.

Gelders Landschap heeft dat met Laag Oorsprong goed gedaan.

Ook bij nieuw eigenaarschap draait het om geld, kan niet zonder donaties.

Als je als bewoner aanbiedt om iets bij te houden, wordt daar niets mee gedaan

Stel bijv 10 uitgangspunten op, daarna ruimte voor eigen inbreng.

Bijvoorbeeld in Zwitserland moet iedere burger 'om niet' expertise beschikbaar stellen voor maatschappij. Betrokkenheid omhoog, kosten omlaag.

Mooi idee, maar kennis is wel een vereiste.

Dat begint bij de erkenning van eigenaar/pachter voor het deelgenoot zijn van de omgeving.

Nieuw eigenaarschap kan leven worden ingeblazen als het gedragen gebiedsplan er in 2017 is. Dat houdt dan in betrekken bij ontwikkelingen, beheer en onderhoud.

Deelname aan 'nieuw' eigenaarschap moet ook profijt betekenen door deelnemers.

Betrek burgers voor crowdfunding en bij projecten waarvoor het geld wordt ingezameld.

Projectmatige inzet van vrijwilligers kan, maar gebied te groot

Adopteren op onderdelen kan, maar gemeente moet garant blijven staan

Een voorbeeld van zorg met beperkt budget is Insel Hombroich

Lukt alleen als burgers echt invloed mogen uitoefenen.

Meedoen bij het maken van plannen geeft al een gevoel van eigenaarschap

Eerst bewoners (?) tot eigenaar maken, dan vrijwilligers goed structureel inbedden. (*Gelders Landschap*)

Niet gewenst

Door het verhaal van het gebied nadrukkelijker te vertellen/ verbeelden.

Top-down werkt niet meer. Je moet taken verdelen, wie is goed in wat. Wel met kennis, laat je adviseren: In de vorm van een duurzame vereniging.

BEDREIGING

Wat is de grootste **bedreiging**. Deze antwoorden zijn geturfd

Vraag niet behandeld |||||

Huidige beheer/Verwaarlozing/ Erosie/ verdwijnen coherentie |||||

Ontbreken visie / de gemeente/ de politiek / ontbreken kennis van zaken/
gebruik visie Wetenschapswinkel |||||

Overlast (tgv meer bebouwing, maaimachines, publiek, evenementen, geluid) |||||

Te hoge/forse/ niet passende bebouwing ||
Meer asfalt |

Dat het gebied een reservaat wordt waar niks meer kan |
Dat bereikbaarheid onmogelijk wordt |

Geen mening |

CONCRETE IDEEËN VOOR HARTENSTEIN/ 4 LG

In de 29 interviews worden de volgende concrete ideeën genoemd

HARTENSTEIN

- **Zorghotel op plek Mavo**
- **Museumkwartier maken in Hartenstein**
- **Inpassen open depot en restauratieatelier voor Airborne Museum**
- **Een atelier of kunstcentrum op Hemelse Berg (beperkte functie) (vaker genoemd)**
- **Niet bouwen, plek bij park betrekken**
- **Kleine woningen, als een Begijnhof, met tuin**
- **Parkeren ondergronds**
- **Bouwen op de plek van het sportpark**
- **Verkeersinrichting moet beslist veel aandacht krijgen**

HEMELSE BERG

- **Kleinschalig wonen op Hemelse Berg**
- **Dure kleinschalige zorgappartementen op Hemelse Berg zoals Het Rosarium**
- **Wellness-centrum op Hemelse Berg**
- **Wonen op de Hemelse Berg (toekomstig monumentale waarde)**
- **Een zorghotel of hospice op de Hemelse Berg**
- **Atelier/ cultureel Centrum op Hemelse Berg**
- **Markeren hart van het gebied dmv monumentale kunst**
- **Mogelijk dat een groep vermogenden gronden willen kopen (werkelijke waarde) met het doel dat er niets ontwikkeld wordt.**
- **Teruggeven aan 'de natuur'**

ALGEMEEN

- **Van Borsseleweg afsluiten**
- **Muzikale Wandeltochten, Schilderclinics (betekenis Kneppelhout)**
- **Arrangementen door hotels**
- **Passende verdienmodellen ontwikkelen / Duurzaam Financieren**
- **Wijs een gebied aan als experiment**
- **Dienstverlening zoals zorg**
- **Onderzoekspek voor electriciteitsbranche/ watervallen benutten voor opwekken stroom**
- **Actiever promoten als recreatiegebied, mn voor fietsers**
- **Op passende wijze aandacht schenken aan WOII**
- **Functies die gerelateerd zijn aan duurzaamheid, gezondheid en kunst**
- **Eén route langs kenmerkende punten (eyecatchers) ontwikkelen**
- **Aanbrengen kenmerkende accenten/beelden uit de tijd van de aanleg in stijl vormgegeven**
- **Focus voor kunstuitingen op gebruik van de Concertzaal**